

ŠIURPI PRAMOGA.
KIRKUS REVIEWS

Jo Nesbø

Nakties namai

baltos lankos

Jo Nesbø

Nakties namai

romanas

Iš norvegų kalbos vertė Eglė Išganaitytė

baltos lankos

1 skyrius

– T-t-t-tau galvoj negerai, – išmikčiojo Tomas, ir aš supratau, kad jis išsigandęs, mat užsikirto vienu kartu daugiau nei įprastai.

Virš galvos tebelaikiau Luko Skaivokerio figūrėlę, pasiruošęs ją sviesti išilgai upės, prieš srovę. Iš tankaus miško, plytinčio abiejuose upės krantuose, atsklido riksmas, lyg perspėjimas. Tikriausiai varna sukrankė. Bet nei Tomas, nei varnos manęs nesustabdė, norėjau pažiūrėti, ar Lukas Skaivokeris moka plaukti. Ir štai jis oru nuskriejo tolyn. Pavasario saulė jau leidosi link ką tik išsprogusių medžių viršūnių, protarpiais nutvieksdama lėtai besisukančią plastikinę figūrėlę.

Lukas tiesiog pliumptelėjo į vandenį, taigi tikrai nemokėjo skraidyti. Jam pranykus iš akių, matėme tik verdantį, sūkuriojantį patvinusios upės paviršių, kuris man priminė storą smauglį, anakondą, atšliaužiantį į mus.

Persikėliau į šį sumautą užkampį pas savo gimines tik pernai rudenį, tuoj po savo keturioliktojo gimtadienio, tad neturėjau žalio supratimo, ką veikia vaikigaliai tokiose vietose kaip Balantainas, kad nemirtų iš nuobodulio. Tačiau kai Tomas man prasarė, kad dabar, p-p-pavasarij, upė bauginanti ir pavojinga, o tėvai jam griežtai prisakė laikytis nuo jos kuo atokiau, bent jau žinojau, nuo ko pradėti. Tomas nesunkiai

leidosi įkalbamas, nes buvo toks pats kaip aš – neturėjo draugų ir priklausė klasės parijų kastai. Šiandien per pertrauką Dručkis man paaiškino kastų sistemą, bet mano kastą pavadino *piranijų*; pagalvojus, kad tų žuvų dantys atrodo kaip pjūklo ašmenys ir joms nieko nereikia per kelias minutes sudoroti visą jautį, ta kasta man pasirodė visai kieta. Tik kai Dručkis leptelėjo, esą aš ir mano kasta esame žemiau už jį, lašinių maišą, buvau priverstas jam užvožti. Deja, jis pasiskundė mūsų mokytojai panelei Čiulbai, kaip ją praminiau, ir ši klasėje atskaitė ilgą moralą apie gerą elgesį ir kaip gyvenimas susiklosto tiems, kurie nesielgia gerai, trumpai tariant, jie tampa nevykėliais, ir po viso šito kaip ir nebeliko abejonių, kad naujokas, mušeika iš miesto, priklauso piranijų kastai, ar kaip ten ji.

Po pamokų mudu su Tomu nudrožėme prie upės miške, užlipome ant medinio tiltelio. Kai iš kuprinės išsitraukiau Luką Skaivokerį, Tomas išpūtė akis.

– Iš k-k-kur gavai?

– O tu kaip manai, pusgalvi?

– T-t-tikrai nepirkai pas Oskarą. Ten išparduota.

– Pas Oskarą, toj skylėj? – Nusijuokiau. – O gal aš pirkau mieste, prieš čia atsikraustydamas, *tikroj* žaislų parduotuvėj.

– Ne, čia šių metų modelis.

Įdėmiau apžiūrėjau Luką. Nejau vienas veikėjas gali būti skirtingų versijų? O nėra taip, kad Lukas Skaivokeris – visiems laikams tas pats kvailas herojus Lukas Skaivokeris, ir taškas? Niekad apie tai nesusimąščiau. Kad viskas nepastovu. Kad, tarkim, Darts ir Lukas gali apsikeisti vietomis.

– O gal aš turiu p-p-prototipą, – atsakiau.

Tomas atrodė lyg gavęs antausį; regis, jam nepatiko, kad mėgdžioju jo mikčiojimą. Man taip pat nepatiko, bet negalėjau

susilaikyti. Visada taip būna: jei žmonės dar nejaučia man antipatijos, greit pasirūpinu, kad imtų manęs nemėgti; čia kaip refleksas, verčiantis tokius kaip Karna ir Oskaras Jaunesnysis šypsotis ir maloniai elgtis, kad visi juos mėgtų, tik atvirkštinis. Nereiškia, kad *nenoriu* patikti, tiesiog žinau, kad vis tiek nepatiksiu. Taigi, tarsi užbėgu žmonėms už akių: *savaip* priverčiu juos manęs nemėgti. Jie nekenčia manęs, bet kartu ir prisibijo, nedrįsta prie manęs kibti. Ir dabar iš Tomo veido mačiau: jis žino, kad pavogiau Luko figūrėlę, tačiau nedrįsta to pasakyti balsu. Nugvelbiau ją per klasės vakarėlį Oskaro Jaunesniojo tėvų name, kur jis sukvietė visus – net ir piranijų kastos atstovus. Namas buvo visai nieko – ne toks didelis ir prašmatnus, kad jaustumeis nejaukiai, tik erzino perdėtas Oskaro tėvų lipšnumas ir pilni kampai kiečiausių žaislų, pačių geriausių, kokių tik galėjo pasiūlyti jo tėčio parduotuvė. Transformerių figūrėlės, „Atari“ žaidimai, „Magic 8-Ball“, netgi konsolė „Nintendo Game Boy“, nors dar nepaleista į rinką. Vargu ar Oskaras nuliūstų, netekęs vieno iš daugybės žaislų, beveik nė nepastebėtų. Na, gerai, gal ir nuliūstų, netekęs Luko Skaivokerio lėlės, kurią užmačiau gulint jo lovoje kaip kokį pliušinį meškutį. Kaip galima būti tokiam vaikiškam?

– V-v-va jis! – parodė Tomas.

Luko galva išniro virš vandens, ir dabar jis dideliu greičiu artėjo į mus, tarsi plaukdamas upe ant nugaros.

– Tuo geriau Lukui, – pasakiau.

Figūrėlė dingo po tiltu. Mes prišokome prie kito krašto, ir Lukas vėl pasirodė. Žvelgė į mus su ta savo idiotiška šypsenėle. Idiotiška, nes didvyriai nesišypso, jie turi kautis nuožmiais kovotojų veidais, jie turi parodyti, kad nekenčia priešo tiek pat, kiek nekenčia... nesvarbu.

Stovėjome ir žiūrėjome, kaip Lukas tolsta nuo mūsų. Į tolimą pasaulį, į nežinomybę. Į tamsą, pagalvojau.

– Ką dabar veikiam? – paklausiau.

Aš jau nenustygau vietoje, lyg man po drabužiais ropinė-tų skruzdėlės, o kad jų atsikratyčiau, būtinai turėjo kas nors *įvykti*, kas nors, kas nukreiptų mano mintis kitur.

– M-m-man reikia namo, – išlemeno Tomas.

– Dar anksti, – atsakiau. – Eime.

Nežinau, kodėl prisiminiau telefono būdelę, stovinčią ant kalvos prie pagrindinio kelio, miško pakraštyje. Keista vieta taksofonui, juk Balantainas toks nedidukas, ir man niekada neteko matyti, kad kas nors juo naudotųsi, išvis ten beveik nemačiau žmonių, tik vieną kitą automobilį.

Kol pasiekėme raudoną telefono būdelę, saulė nusileido dar žemiau; kadangi pavasaris tik prasidėjo, temo vis dar anksti. Tomas nenoriai bidzeno man iš paskos, turbūt nedrįso prieštarauti. Be to, kaip jau minėjau, nė vienas iš mūsų nebuvo pertekęs draugų.

Abu įsispraudėme į telefono būdelę, o kai uždarėme duris, garsai išorėje pritilo. Pro šalį pradundėjo vilkikas purvinomis padangomis, prikrautas didžiulių rąstų. Jis nutolo pagrindiniu keliu, kuris, aplenkdamas miestelį, tiesia linija vedė per lygų, monotonišką dirbamų laukų kraštovaizdį link apskrities ribos.

Lentynėlėje po taksofonu gulėjo geltona telefonų knyga, ne per storiausia, bet tokios akivaizdžiai pakako, kad joje tilptų visi ne tik Balantaino, bet ir visos apskrities telefono numeriai. Ėmiau ją vartyti. Tomas demonstratyviai pažvelgė į savo laikrodį.

– P-p-pažadėjau būti namie iki...

– Ša! – nutildžiau jį.

Mano pirštas stabtelėjo ties Junasonu, Imu. Keistas vardas, turbūt koks nors keistuolis. Nukėliau pilką telefono ragelį, kuris metaliniu laidu buvo pritvirtintas prie taksofono; aki-vaizdžiai bijoma, kad kas nors gali jį nutraukti ir pabėgti su visu rageliu. Blizgiais metaliniais taksofono mygtukais surinkau Junasono Imu numerį. Tik septyni skaitmenys, pas mus mieste būdavo devyni; bet čia, kur vienam gyventojui tenka keturi tūkstančiai medžių, daugiau turbūt ir nereikia. Tada padaviau ragelį Tomui.

– K-k-ką? – sumikčiojo jis ir išpūtė į mane išgąstingas akis.

– Sakyk: „Labas, Imu, aš esu velnias ir kviečiu tave į pragarą, nes ten tau ir vieta.“

Tomas tik papurtė galvą ir grąžino man ragelį.

– Daryk, kaip liepta, pusgalvi, arba įmesiu tave į upę, – tariau.

Tomas – mažiausias vaikas klasėje – tik susigūžė ir dar labiau sumažėjo.

– Juokauju, – sukriзенau. Pats vos atpažinau savo juoką sandarioje, tarsi vakuuminėje telefono būdelėje. – Nagi, Tomai, tu tik pagalvok, kiek mes turėsime rytoj papasakoti mokykloje.

Mačiau, kad jam kažkas sukirbėjo. Noras padaryti išpūdį. Be abejo, tai daug reiškia žmogui, kuris niekada niekam nėra padaręs išpūdzio. Be to, aš pasakiau „mes“. Mudu abu. Du draugai, kurie kartu krečia išdaigas, paskambina nepažįstamam žmogui ir paskui raitosi iš juoko, turi įsitverti vienas į kitą, kad nepargriūtų, išgirdę, kaip vargšelis kitame linijos gale perklausia, ar tikrai skambina velnias.

– Alio? – pasigirdo iš telefono ragelio. Neįmanoma suprasti: vyras ten ar moteris, suaugėlis ar vaikas.

Tomas pažvelgė į mane. Aš energingai palinksėjau galva. Ir jis nusišypsojo. Nusišypsojo tarytum džiūgaudamas ir prisi-dėjo ragelį prie ausies.

Aš be garso žiopčiojau, o Tomas žiūrėjo į mane ir kartojo žodžius, nė kiek nemikčiodamas.

– Labas, Imu. Aš-esu-velnias-ir-kviečiu-tave-į pragarą. Nes-ten-tau-ir-vieta.

Viena ranka užsidengiau burną rodydamas, kad vos galiu sulaukyti juoką, o kita daviau jam ženklą, kad padėtų ragelį.

Bet Tomas nepadėjo ragelio.

Jis tik stovėjo priglaudęs jį prie ausies, kitame linijos gale tyliai dudenant balsui.

– B-b-b-b-bet... – išlemeno Tomas, staiga mirtinai išblyškęs. Jis nutilo, ir jo perbalęs veidas sustingo iš nuostabos.

– Ne, – sušnibždėjo jis ir pakėlė alkūnę, lyg mėgindamas atitraukti telefono ragelį nuo ausies. Vis garsiau kartojo: – Ne. Ne. Ne!

Laisvąją ranką Tomas įsiremė į stiklinę telefono būdelės sieną, tarsi norėdamas atsistumti. Tada ragelis – šlapiai šliurp-telėjęs – atsiplėšė nuo jo smilkinio, bet tuo viskas nesibaigė. Išvydau kraują, tekantį jam iš galvos po marškinių apyakakle. Paskui mano žvilgsnis užkliuvo už ragelio. Negalėjau patikėti savo akimis. Prie kruvino akyto jo galo liko prilipusi pusė To-mo ausies, ir įvyko kai kas nesuvokiamo. Iš pradžių pro juodas skylutes susisiurbė kraujas, o tada – skiautelė po skiautelės – išnyko ir ausies pusė, panašiai kaip maisto likučiai, nuplauti į kriauklę.